

Festival zabavnih popijevaka u Slavonskoj Požezi, Splitu i Krapini

SLAVONIJA 69

U jednom od najljepših predjela Slavonije, u *Slavonskoj Požezi*, bili smo 12., 13. i 14. lipnja sudionici najnovijeg festivala zabavne muzike. »Slavonija 69« nastala je iz težnje da se u domeni zabavne muzike čuje i karakteristična melodija ove pokrajine: vedra poskočica — duhovita u tekstu i vragolasta u tempu — rekao je direktor festivala Branko Hribar...

Svakako je pohvalno da je i »Slavonska Atena« došla svoj festival koji su građani Požege zaista divno prihvatili. Nažalost, nakon kiše atmosfera u gledalištu na »Grabriku« nije bila u stilu velikog finala kakvog su Požežani očekivali... To je, nažalost, sudbina priredaba koje se održavaju pod vedrim nebom...

Očekivao sam da će se pjesme Festivala Slavonije razlikovati od svih naših dosadašnjih. Slavonija je plodno tlo i sigurno jedno od naših najbogatijih područja. Dakle — tema na pretek. Nažalost, malo je bilo skladatelja koji su to slavonsko blago znali iskoristiti. Kada slušate pojedine pjesme, dobijete dojam da se one mogu slobodno izvesti na bilo kojem našem festivalu zabavne glazbe, jer imaju malo dodirnih tačaka sa Slavonijom... Izdvajam neka uspjela ostvarenja prvenstveno Hede Piliš, Emila Cosetta, Miroslava Gavrilovića, Vilija Čakleca, Zlatka Pibernika i Ljube Kuntarića. Tome su pridonijeli i vrlo dobri tekstovi Miroslava Slavka Mađera i Stjepana Jakševca. Međutim, neki vrlo dobri tekstovi loše su uglazbljeni.

Što se tiče interpretatora smatram da svako veće mjesto u Slavoniji ima barem jednog pjevača koji bi trebao dobiti mjesta na ovom festivalu. Da ne govorimo o Osječanima Zdenku Dobeku, Krunoslavu Slabinu, Peri Nikolinu i još nekim mlađim koji bi bili mnogo uspješniji nego interpretatori slavonskih skladbi koje smo slušali.

Festival je imao dvije kategorije skladbi — koncertne i zabavne. Publika je u kategoriji koncertnih skladbi dodijelila prvu nagradu pjesmi SLAVONSKI KRAJ — Miroslava Magdalenića na tekst Stjepana Jakševca (interpretacija Josip Šutej, Đani Šegina i kvartet »Studio«). Najbolja koncertna pjesma — prema odluci stručnog žirija Radiotelevizije Zagreb — je NOVO KOLO Hede Piliš na tekst Stjepana Jakševca (Vera Svoboda i Josip Šutej). U kategoriji zabavnih melodija publika je prvu nagradu dodijelila pjesmi »O« Ivice Stamaća na tekst Ante Kovača (Vice Vukov i kvartet »Studio«). Za najbolju zabavnu melodiju stručni žiri festivala proglasio je pjesmu VESELA JE SLAVONIJA Miroslava Gavrilovića na tekst Stjepana Jakševca (Vera Svoboda, Radmila Karaklajić, mješoviti zbor). Nagradu za najbolji tekst dobio je pjesnik Miroslav Slavko Mađer za svoju pjesmu »PJEVAT CE SLAVONIJA«, a najvedrijom melodijom festivala proglašena je skladba Vilija Čakleca »BECARIJADA« na tekst Stipe Bilobrka (Tomislav Borić i kvartet »Studio«). Đ. Š.

KRAPINA 69 (18—20. IX)

I još jednom u Krapini smo uživali, ponovo bili radosni da se u srcu Hrvatskog zagorja tako gaji »lepa, domaća reč«. Po četvrti put čitav je gradić živio za pjesmu, ilirska i seljačka narodna nošnja sretala se na svakom koraku... pa i pjevači nisu morali razbijati glavu o izdacima za novu odjeću. Bilo je dovoljno da odaberu jednu od bogatih nošnji Hrvatskog zagorja.

Festival, koji nam je prvi uspješno dokazao da još uvijek postoji mogućnost angažiranja velikih imena naše suvremene glazbe (Jakov Gotovac, Vladimir Ruždjak, Marijana Radev, Nada Puttar-Gold, Ruža Pospiš...), donio nam je ponovo niz pjesama koje ćemo uvijek rado zapjevati. No ipak, prije no što prijedemo na šturo registriranje rezultata, sjetimo

se i ugodne novosti koju je uveo Krapinski festival. Prije nastupa pjevača koncertne večeri popijevaka, recitatori Božena Kraljeva i Vladimir Gerić recitali su stihove pjesama koje su potom bile otpjevane.

Prve večeri nagrađene popijevke su bile GUMBE LIUM ROŽA FINO DIŠI, poznata poezija Miroslava Krleže što ju je uglazbio Milan Arko. Vokalni solist bio je Vice Vukov, jedini od pjevača zabavne glazbe što je nastupio te večeri. Na drugo mjesto plasirala se BALADA Marije Radić na tekst Miroslava Dolenca koji je ujedno dobio nagradu za najbolji tekst festivala. Na trećem mjestu nalazimo JAGODE Milana Arka, pisane također na već poznatu pjesmu Dragutina Domjanica.

Mnogo veći krug poklonika zabavne muzike zanimalo je kakav će biti poredak popijevki što smo ih slušali druge festivalske večeri. Međutim, iznenađenja nije bilo. Zvonko Špišić bio je premoćni pobjednik s vlastitom skladbom SUZA ZA ZAGORSKE BREGE, pisanom na tekst učenice Ane Bešenić. Tu izrazitu premoć samo je potvrdio svojim nastupom Vice Vukov, koji je tim nastupom osigurao prvo mjesto u obje konkurencije.

Na drugom mjestu našao se Nikica Kalodera s vedrom pjesmicom Paje Kanižaja JESI VIDEL koju su briljantno izveli kako vokalni kvartet »4M« tako i Toni Leskover. Bilo je podijeljeno još nagrada i nemamo mjesta da ih sve objavimo, no napomenimo još samo da je glazbena naklada »Jugoton« dodijelila nagradu popijevci VUŽGI autora Paje Kanižaja i Ivice Stamaća kao popijevci što je u razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 1968. bila najviše izvođena.

Tri festivalska dana brzo su prošla. Značke s hrvatskom trobojnicom spremili smo u ladicu, i s mnogo iščekivanja priželjkujemo idući rujnan, idući odlazak u Krapinu i nove lijepe popevke.

SPLIT 69 (8—12 VIII)

Po deveti put u Splitu je održan festival zabavne glazbe, prva takva smotra lakih nota kod nas koja je već prošle godine pozvala i inozemne pjevače na svoju pozornicu. Splićani su i ljetos htjeli potvrditi naslov jedne od dobro poznatih pjesama s proteklih festivala u Splitu — NIMA SPLITA DO SPLITA, i pripremili pravi mamut festival. Tokom pet festivalskih dana posjetioci su imali prilike prisustvovati praišvedbi 42 skladbe, od kojih dvadeset domaćih i 22 inozemne. Srećom, u tom ogromnom broju pjesama i publika i stručni žiri uspjeli su pronaći niz lijepih melodija.

Pogledajmo najprije službene rezultate prve finalne večeri na kojoj su izvedene jugoslavenske kompozicije. Prvo mjesto, prema glasanju stručnog žirija, pripalo je skladbi Arsen Dedića VRAĆAM SE, koju su otpjevali autor i u inozemnom aranžmanu Gino Paoli iz Italije. Drugu nagradu dobio je skladatelj Nikica Kalogjera za pjesmu NONO, MOJ DOBRI NONO. Pjevali su je Tereza Kesovija, odnosno Claudio Villa (Italija). Ista kompozicija osvojila je i treću nagradu. Taj kuriozum objašnjava se činjenicom da je prvu nagradu dodijeljavao stručni žiri, drugu publika prisutna na Trgu Republike, a treću je dodijeljavao žiri čitalaca 16 jugoslavenskih dnevnika i tjednika.

U međunarodnom finalu, druge večeri, zaslužen je trijumfirao Nikica Kalogjera s NONOM, dok je autor Arsen Dedić zauzeo drugo mjesto. Time su dva autora izmijenila poredak postignut prethodne večeri. Na treće mjesto plasirala se i jedina između 22 inozemne skladbe čehoslovački ATLANTIS, autora Jindriha Brabeca, u odgovarajućim vokalnim interpretacijama Marte Kubišove i Vice Vukova.

Naročito ističemo fenomenalnu vokalnu izvedbu talijanskog veterana Claudija Ville koji je u Splitu poželjeo pravi trijumf.

Uz niz nagrađenih pjesama bilo ih je nekoliko koje će vjerojatno kasnije tek ubrati uspjeh kod slušateljstva. Mislimo tu u prvom redu na Hegedušićevu »MOJA ZEMLJA«, Kalogjerinu LJUBAVI MOJA i Gotovčevu FINILI SU MARE BALI.

JAZU u Zagrebu posvećivala je od svog osnutka (1876) vidno mjesto glazbenoj znanosti objelodanivanjem rasprava s područja glazbe. God. 1947. preuređena je Akademija u odjele, te su glazba i likovna umjetnost zajedno dobile svoj posebni, tadašnji peti odjel. Međutim, je godine 1965. osnovan zasebno i »Odjel za muzičku umjetnost« sa zadatkom unapređivanja glazbene znanosti. Kao rezultat rada tog odjela izdan je 1965. godine opsežan zbornik posvećen isključivo glazbi (Rad 337), knjiga I Odjela muzičke umjetnosti. Pred kratko vrijeme objavljena je i knjiga II; Rad (JAZU) 351. U tom opsežnom zborniku kroz 7 iscrpnih studija iz pera sedmorice eminentnih hrvatskih glazbenih pisaca (Hudovsky, Plamenac, Klobučar, Kos, Šaban, Škunca, Andreis) obrađena su mnoga pitanja razvoja glazbene znanosti u Hrvatskoj od razdoblja »ars antiquae« do danas.

Zoran HUDOVSKY u raspravi *Razvoj muzičke kulture u Zagrebu od XI do konca XVII stoljeća* sintetizirao je sva dosadašnja istraživanja o glazbenom životu srednjovjekovnog Zagreba. Poslije kraćeg uvoda, u kojem je iznio podatke o postanku i izgledu srednjovjekovnog Zagreba, pisac raspravlja o glazbenom životu u njemu od XI—XV stoljeća. To poglavlje obuhvaća rad zagrebačke katedralne škole, zatim obredne igre, orgulje i orguljaše, svirače i instrumente, te neumatske kodekse od XI—XV st. U drugom poglavlju obrađuje razdoblje zagrebačke glazbene renesanse, osvrćući se opet na katedralnu školu i predstave njezinih đaka, zatim na orgulje i orguljaše, svjetovnu glazbu u Gornjem gradu, koralne kodekse XVI st. i osvrt na instrumente ovjekovječene u likovnoj umjetnosti Zagreba toga doba. Posljednje poglavlje obrađuje glazbeni umjetnost Zagreba u doba baroka iza čega slijedi osvrt na glazbeni djelatnost zagrebačkih isusovaca i klarisa. U zaključku pisac iznosi mišljenje da glazbena kultura Zagreba u razdoblju od XI—XVII stoljeća nije zaostajala za glazbenom kulturom evropskih gradova i upozorava da se iz sačuvanih i proučenih zagrebačkih izvora ne bi mogao potpuno rekonstruirati glazbeni život starog Zagreba, već da u tom pogledu treba usmjeriti istraživanje na gradove s kojima je u prošlosti Zagreb bio kulturno i politički povezan. Naslućuje da bi se u knjižnicama i arhivima takvih gradova moglo kriti vrijednih podataka o glazbi u starom Zagrebu. Studija se temelji na dosadašnjem istraživanju Tkalčića, Kniewalda, Vidakovića, Franceva, Ivančana i drugih domaćih i stranih muzikologa i predstavlja izvrstan pregled glazbenog života u Zagrebu od XI—XVII stoljeća. Svima koji budu proučavali ubuduće glazbu glavnog grada Hrvatske poslužit će ovo kao temelj u znanstvenom istraživanju.

Dragan PLAMENAC u svojem prikazu *Tragom Ivana Lukačića i nekih njegovih suvremenika* izvješćuje o sudbini jedinog izvornog primjerka *Sacrae Cantiones* Ivana Lukačića i nekim do sada nepoznatim pojedinostima iz školovanja i rada tog našeg rano-baroknog skladatelja. Plamenac je 1935. godine objelodanio izbor od 11 odabranih moteta iz tog Lu-

kačićevog djela na temelju unikata koji se čuvao u berlinskoj državnoj biblioteci. Za vrijeme rata unikat je bio sa nekim drugim raritetima knjižnice pohranjen u Fürstensteinu u Šleskoj. Poslije rata rariteti berlinske knjižnice nisu vraćeni u Berlin i čini se da su izgubljeni a s njima i pet sačuvanih dionica Lukačićeva djela. Međutim, Plamenac je 1936. priredio potpunu partituru svih Lukačićevih moteta, koja se u ratu također bila izgubila. Nedavno ju je Plamenac otkrio u svom osobnom arhivu. Tim pronalaskom spašeno je od propasti još 16 neobjavljenih Lukačićevih moteta. Plamenac je tom zgodom pronašao jednu svoju bilježnicu u kojoj je bila prepisana građa iz arhiva franjevačke dalmatinske provincije otaca konventualaca o životu i radu Ivana Lukačića i nekih drugih primorskih glazbenika iz Lukačićeva razdoblja.

Na temelju te građe doznajemo da je Lukačić rođen 1587., a ne 1574. kako se do danas držalo. Svatko tko zna koliko vidno mjesto zauzima Ivan Lukačić u glazbenoj kulturi Hrvata moći će s lakoćom ocijeniti značaj iznesenog Plamenčeva saopćenja.

Anđelko KLOBUČAR u iscrpnoj raspravi *Franjo Dugan, život i rad* osvijetlio je značajnu glazbenu ličnost oko koje je povezan razvitak hrvatskog glazbenog života nakon Zaječeva razdoblja do drugog svjetskog rata. Radnja obuhvaća, osim iscrpne biografije, sva područja Duganove djelatnosti. Posebno je razrađena uloga Dugana u cecilijanskom pokretu i nastojanja oko obnove crkvene glazbe kod nas. Ovim izvrsnim radom pružen je dobar uvid u cjelokupni Duganov rad (skladateljski, reproduktivni, muzikološki i pedagoški) a time i u jedno veoma značajno razdoblje hrvatske glazbene prošlosti na koje je Dugan imao ne mali utjecaj. Raspravi je pridodan popis Duganovih djela.

Koraljka KOS svojom opsežnom i izvornom studijom *Muzički instrumenti u srednjovjekovnoj likovnoj umjetnosti Hrvatske* učinila je pionirski pothvat jer u Hrvatskoj do danas nije bilo sistematskog prikaza u kojem bi se obradio odraz glazbe u likovnoj umjetnosti.

Prvo poglavlje analizira različite vrste i oblike glazbenih instrumenata koji se pojavljuju u hrvatskim romaničkim skulpturama Dalmacije (reljef trubača s Koločepa 11—12 st., likovi s rogovima splitskog zvonika iz 13. st., svirači više harfe i roga na korskim klupama splitske katedrale iz 13. st., duhački instrument Radovanova portala u Trogiru i niz raznovrsnih instrumenata prikazanih na istarskim srednjovjekovnim freskama). Drugo poglavlje obuhvaća umjetnost Dalmacije XV i prve polovine XVI st. Karakteristične su iz tog razdoblja figure dječaka glazbenika iz Dubrovnika, Splita, Korčule, Zadra i Šibenika. Najpoznatiji su od njih realistički prikaz dječaka s gajdama i kombinacija flaute i malog bubnja u korčulanskoj katedrali iz XV st. U trećem poglavlju obrađeni su instrumenti likovne umjetnosti kontinentalne Hrvatske, a zatim instrumenti ostvareni na minijaturama latinskih rukopisnih kodeksa u Hrvatskoj. U ikonografskoj analizi prikazana je uloga pojedinih instrumenata u slikanju vjerskih motiva (Božić, Posljednji sud...)

Studija je nadopunjena brojnim arhivskim podacima o srednjovjekovnim instrumentima i sviračima, posebno o tom kako su oni bili zastupljeni u pojedinim kazališnim priredbama. Izneseno je puno podataka o orguljama i orguljašima u Hrvatskoj te o sviračima iz Dubrovnika i Zagreba. Značajni su podaci o zastupljenosti instrumentalija u prikazivanju crkvenih skazanja na Hvaru. Pri kraju nadodana su na geografskim kartama mjesta u kojima je ostvaren likovni prikaz svirača i instrumenata, te karta s crte-

žima profila pojedinih instrumenata. Studiji su pridodane 83 fotografije likova i instrumenata prikazanih u likovnoj umjetnosti Hrvatske i sheme iz kojih se vidi redosljed, vrsta i mjesto postanka pojedinog likovnog ostvarenja. Koraljka Kos u ovoj opsežnoj studiji izvršno međusobno povezuje likovnu umjetnost i glazbu s povijesnim podacima ostvarivši vrijedni znanstveni doprinos na polju spomenutih znanosti.

Ladislav ŠABAN u kraćoj studiji *Glazbenici u 13. stoljeću u sjevernoj Hrvatskoj* iznosi zanimljive podatke o glazbenicima na velikaškim dvorovima u 13. stoljeću u sjevernoj Hrvatskoj. Svoje izlaganje Šaban temelji na kulturno povijesnim prilikama trinaestog stoljeća u Hrvatskoj i susjednoj Mađarskoj koje je razradio u opsežnom uvodu i na temelju neobjavljenog arhivskog podatka iz Isprave čazmanskog kaptola iz god. 1284. Ta isprava je kupoprodajni ugovor u kojem se spominju dva glazbenika-svirača: Častivoj i Andrija. Premda se iz ovih oskudnih podataka ne može mnogo saznati o glazbenom životu trinaestog stoljeća u sjevernoj Hrvatskoj, ipak su oni vrijedni naše pažnje jer predstavljaju korak naprijed u istraživanju glazbenih prilika u Hrvatskoj u tom dosta opskurnom razdoblju.

Mirjana ŠKUNCA u prikazu *Franjo Kuhač kao muzički historičar* poslije kraćeg uvoda donosi opširnu biografiju utemeljitelja hrvatske etnomuzikologije. U daljnjem razlaganju osvrće se na historiografski Kuhačev rad podijelivši ga u tri grupe. U prvu grupu Škunca je uvrstila povijesno-glazbene radove općenitog značaja. Drugu grupu predstavljaju dvije

važne Kuhačeve monografije iz hrvatske glazbene prošlosti: Vatroslav Lisinski i njegovo vrijeme i Ilirski glazbenici. O tim djelima donešena je iscrpna kritička analiza. Treću grupu čine povjesni radovi koji povezuju hrvatsku narodnu melodiku i neka djela Beethovena, Haydna i Tartinija. Ovom raspravom osvijetljen je lik Franje Kuhača i iz do sada manje poznatog muzikološkog gledišta.

Josip ANDREIS na preko stotinu stranica monografije *Umjetnički put Mile Cipre* razdijelio je glazbeno Ciprino stvaralaštvo u tri prelazna razdoblja. U početnom razdoblju Cipra stvara u nacionalnom stilu kao i njegovi suvremenici Dobronić, Gotovac, Širola, Matetić i drugi. U drugom razdoblju Cipra usvaja stilske oznake suvremenog evropskog stvaralaštva, ali ne ostavlja nacionalni stil. Nakon ovog prelaznog razdoblja on posve napušta nacionalni stil. U skladbama tog razdoblja osjećaju se elementi neobaroka i romantike. U daljnjem umjetničkom putu Cipra je usvojio dodekafonički sistem suvremene avangarde. Svako od ovih razdoblja Andreis je temeljito analizirao i u studiji ilustrirao brojnim primjerima. Studiji je nadodan popis djela Mile Cipre. Rasprava će dobro poslužiti svima onima koji proučavaju razvoj novije hrvatske glazbene kulture.

Ako se zbornik gornjih radova promatra kao cjelina čini se da u njemu nema jedne rasprave koja bi bila od kapitalnog značenja. Međutim ipak on predstavlja veoma vrijedan doprinos našoj muzikologiji i dobro će doći glazbenicima i povjesničarima, ne samo kao rezultat dosadašnjih proučavanja nego i kao temelj budućim glazbenim istraživanjima.

M. D.